

Vergaderjaar 2024–2025

31 935

Beleidsdoorlichting Financiën

Nr. 94

BRIEF VAN DE MINISTER VAN FINANCIËN

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 12 september 2025

Op 13 november 2024 heb ik de periodieke rapportage Kasbeheer aan uw Kamer aangeboden. Dit beleidsonderzoek had betrekking op schatkistbankieren en het betalingsverkeer van het Rijk en betrof de periode 2018 tot en met 2023. Conform mijn toezegging in de bijbehorende brief aan uw Kamer¹ stuur ik u bij dezen een opvolgende brief met nadere informatie over de beleidsvoornemens die ik heb voor dit beleidsterrein.

Effectief kasbeheer is belangrijk voor het Rijk en deelnemers om publieke middelen efficiënt in te zetten en financiële risico's te minimaliseren. Schatkistbankieren speelt hierin een centrale rol door overtollige publieke middelen te concentreren bij het Ministerie van Financiën. Daarnaast is het Ministerie van Financiën systeemverantwoordelijk voor het betalingsverkeer van het Rijk, waarmee het een coördinerende rol heeft die de efficiëntie van de aanbestedingen ten goede komt. Beide onderdelen vallen onder artikel 12 Kasbeheer van de begroting voor Financiën en Nationale Schuld (IX).

In deze brief geef ik invulling aan het uitgevoerde opvolgende onderzoek naar de beleidsvoornemens die ik heb toegelicht in de periodieke rapportage. Op het gebied van schatkistbankieren zal ik de volgende voornemens en beleidsopties behandelen:

- enkele wijzigingen van de rentes die gelden binnen schatkistbankieren:
 - de rekening-courantrente wijzigen naar de rente die het Rijk ontvangt op overnighttegoeden bij DNB, en
 - het laten vervallen van de minimum 0% rekening-courantrente;
- evalueren van de Wet Financiering decentrale overheden (Fido);
- evalueren van de categorieën deelnemers die vrijwillig dan wel verplicht deelnemen aan schatkistbankieren;
- het verder digitaliseren van schatkistbankieren; en
- het effect van schatkistbankieren meenemen in de financiering van de staatsschuld.

¹ Kamerstuk 31 935, nr. 89

Met betrekking tot het betalingsverkeer van het Rijk zal ik een toelichting geven over de onderstaande beleidsvoornemens:

- RijksIBAN: het zelf uitgeven van rekeningnummers door het Rijk;
- herindeling percelen betalingsverkeer; en
- het vereenvoudigen van eisen en wensen die gelden bij de inkoop van dienstverlening.

Schatkistbankieren

Wijzigingen rentes

In de aanbestedingsbrief bij de periodieke rapportage Kasbeheer heb ik aangegeven dat het wenselijk is om het schatkistbankieren voor het Rijk meer kostendekkend te maken. Een manier om dit te bewerkstelligen is het aanpassen van de rekening-courantrente die deelnemers ontvangen over hun tegoeden. Het rapport beschrijft hiervoor twee aanbevelingen:

1. het hanteren van een afslag van 0,2%-punt, vergelijkbaar met de afslag die De Nederlandsche Bank (DNB) aan het Rijk berekent en;
2. het afschaffen van de 0%-rentevloer.

Ik vind het wenselijk om de rente die het Rijk uitbetaalt op de rekening-courant van deelnemers overeen te laten komen met de op het Rijk van toepassing zijnde uitleenrente aan DNB, in plaats van de €STR daggeldrente te bieden. Tevens vind ik het wenselijk om de rekening-courantrente meer marktconform te maken door de minimum 0% rente te doen vervallen. Hierbij vind ik het van belang om ook neveneffecten, zoals gedragseffecten, in kaart te brengen die mogelijk uit deze keuzes voortkomen. Voorwaardelijk voor deze wijzigingen is het evalueren van de Wet Financiering decentrale overheden. Verderop in deze brief zal ik hier verder over uitweiden.

De periodieke rapportage maakt de kosten inzichtelijk die het Rijk gemaakt heeft vanwege de hoogte van de rente en de minimum rekening-courantrente van 0%. Deelnemers hadden in 2023 € 2,4 mld rentevoordeel dankzij schatkistbankieren vergeleken met de rente die op dat moment geboden werd door Nederlandse grootbanken op zakelijke betaalrekeningen. Bij schatkistbankieren geldt momenteel de €STR daggeldrente op de rekening-courant. De Nederlandse staat ontvangt van DNB echter €STR met een afslag van 0,2%-punt op zijn tegoeden. In 2023 zorgde dit voor een rentenadeel van € 150 mln. voor het Rijk ten opzichte van €STR-0,2%-punt. Daarnaast zorgde de minimum rekening-courantrente van 0% voor een rentenadeel voor het Rijk ten opzichte van de destijds geldende rentes op de kapitaalmarkt. Dit kostte het Rijk € 236 mln tussen 2018 en 2023 ten opzichte van een rekening-courantrente zonder minimum van 0%.

Het wijzigen van de rentes vraagt (naast wijzigingen van IT-systemen) om een verandering van de ministeriële regelingen die de rente bepalen binnen schatkistbankieren. Dit zijn de Regeling schatkistbankieren decentrale overheden (art. 1 begripsbepaling van de daggeldrente) en de Regeling schatkistbankieren RWT's en andere rechtspersonen (art. 1 begripsbepaling van de daggeldrente). Het doen vervallen van de minimum 0% rekening-courantrente vergt een aanpassing van de Wet financiering decentrale overheden (art. 2b lid 1).

Het Rijk heeft geen winstoogmerk met schatkistbankieren en verwacht geen winst te maken. Het Rijk maakt wel apparaatskosten voor schatkistbankieren. Omdat geen winst wordt verwacht, monitort het Rijk ook niet of en hoeveel winst binnen deze activiteit gemaakt wordt. Op dit moment worden meer gunstige tarieven aan deelnemers geboden dan het Rijk zelf

ontvangt. Een bijstelling van de €STR rente naar de DNB-rente (€STR -0,2%-punt) en het afschaffen van de minimum 0% rekening-courantrente laat het uitgangspunt van geen winsttoogmerk onveranderd.

De wijzigingen van de rekening-courantrente hebben effect op de deelnemers aan schatkistbankieren. Relevant om te vermelden is dat deelnemers ten opzichte van de huidige voorwaarden een lagere rente zullen ontvangen.

Evaluatie Wet Fido

De onderzochte wijzigingen van de rente maken schatkistbankieren meer doelmatig. Daarbij geldt uiteraard wel dat het financieringsvoordeel voor deelnemers afneemt. Dit heb ik ook in mijn brief van 13 november 2024 benoemd.

In de aanbiedingsbrief bij de periodieke rapportage Kasbeheer heb ik aangeven dat het wenselijk is om het schatkistbankieren voor het Rijk meer kostendekkend te maken. Een manier om dit te realiseren is het aanpassen van de rentevoorzwaarden. Het al dan niet aanpassen van deze rentevoorzwaarden vraagt een zorgvuldige afweging. Hierbij speelt bovendien mee dat de hoogte van de rentes onderdeel zijn van bredere politieke afspraken met decentrale overheden na de financiële crisis die zijn vastgelegd in de Wet Financiering Decentrale Overheden (Wet Fido). In deze wet is ook de verplichting tot schatkistbankieren door decentrale overheden vastgelegd. De wet Fido en de verplichting tot schatkistbankieren vormen echter geen onderdeel van de periodieke rapportage maar is wel een belangrijk component in de gehele afweging. Om eventuele besluitvorming over de twee beleidsopties door een volgend kabinet voor te bereiden ben ik van plan om een evaluatie van de Wet Fido en in het bijzonder de verplichting tot schatkistbankieren in gang te zetten. Ik zal dit samen doen met de decentrale overheden en hun koepelorganisaties en de departementen die de Wet Fido mede hebben ondertekend (BZK, IenW en JenV)².

Evaluatie verplicht/vrijwillig schatkistbankieren

In de periodieke rapportage Kasbeheer heb ik aangekondigd onderzoek te zullen doen naar welke categorieën deelnemers verplicht dan wel vrijwillig deelnemen aan schatkistbankieren. Ik ben voornemens om deze vraag onderdeel uit te laten maken van reeds geplande- en nog te plannen onderzoeken naar andere relevante wet- en regelgeving op dit gebied. Ik informeer uw Kamer via de gebruikelijke weg zodra deze evaluaties uitgevoerd zijn.

Handreiking garanties schatkistleningen

In de periodieke rapportage heb ik geconcludeerd dat het ontbreekt aan een integraal toetsingskader voor schatkistleningen. In de kabinetsreactie heb ik aangegeven een dergelijk toetsingskader op te willen zetten. Het toetsingskader zal ik delen met departementen. De insteek is om departementen te ondersteunen bij het beoordelen van en garantie geven op schatkistleningen van deelnemers aan schatkistbankieren. De handreiking voor schatkistleningen is in ontwikkeling en zal worden afgestemd met betrokken departementen. Over deze garanties wordt gerapporteerd in de jaarstukken van departementen.

² Dit is in lijn met de oproep van de koepels (VNG, IPO en UvW) in hun recente brief aan uw Kamer (FOB 11965/2025).

De digitalisering van schatkistbankieren is ingevuld aan de hand van een digitaal portaal: Mijn Schatkist. Mijn Schatkist is op 6 november 2023 gelanceerd. Deelnemers aan schatkistbankieren maken gebruik van Mijn Schatkist voor het raadplegen en muteren van de rekening-courant, deposito's, leningen, garanties en rijksbetaalstukken. Medewerkers van het Ministerie van Financiën maken gebruik van Mijn Schatkist om rapportages te raadplegen en administratieve taken zo efficiënt mogelijk uit te voeren. Met de overgang naar Mijn Schatkist is het aantal mogelijkheden voor deelnemers toegenomen, is het aantal handmatige stappen voor medewerkers drastisch verminderd en is verouderde technologie verleden tijd. De komende periode is de doorontwikkeling van Mijn Schatkist gericht op verdere optimalisatie van administratieve taken. De doorontwikkeling van Mijn Schatkist vindt stapsgewijs plaats. Nieuwe functionaliteit wordt periodiek opgeleverd.

Periodieke rapportage financiering staatsschuld

Zoals eerder aangekondigd bied ik in de periodieke rapportage financiering staatsschuld in 2025 aan uw Kamer aan. Hierin behandel ik het mogelijke rente- en liquiditeitsrisico voor de financiering van de staatsschuld dat voortkomt uit schatkistbankieren.

Betalingsverkeer van het Rijk

Het Agentschap van de generale thesaurie is verantwoordelijk voor het betrouwbaar en efficiënt afwikkelen van het betalingsverkeer van het Rijk. De doelstelling hierbij is het waarborgen en waar mogelijk verbeteren van de kwaliteit van de dienstverlening bij het uitvoeren van dit betalingsverkeer, en het bewaken van de daaraan verbonden kosten. Het Agentschap treedt op als centrale inkoper van betalingsverkeer (en aanverwante diensten) voor het Rijk en fungeert daardoor als centraal aanspreekpunt voor banken. Hierbij treedt het Agentschap in aanbestedingsprocedures voor het betalingsverkeer van het Rijk op als opdrachtgever.

In 2024 heb ik het betalingsverkeer van de Belastingdienst, dienst Toeslagen en Douane gegund aan Rabobank (Belastingdienst en dienst Toeslagen) en ING Bank (Douane).³ Beide banken fungeren als back-up van elkaar. Het contract met ING Bank voor het betalingsverkeer van rijksonderdelen en diensten heb ik verlengd tot 31 oktober 2029, voor de dienstverlening voor creditcards met International Card Services (ICS) tot 1 september 2026 en voor E-Betalen met CM.com tot 1 oktober 2026.

Om de betrouwbaarheid van de dienstverlening te borgen en verder te verbeteren heb ik in de periodieke rapportage de intentie uitgesproken om verschillende verbeteringen te onderzoeken. Dit zijn het zelf uitgeven van IBAN-nummers (Rijks-IBAN), het herzien van de perceelverdeling waarin het betalingsverkeer aanbesteed wordt en het vereenvoudigen van de eisen en wensen die worden geformuleerd in deze aanbestedingen.

RijksIBAN

Een RijksIBAN is een IBAN⁴ uitgegeven voor of door het Rijk. De RijksIBAN beperkt de uitvoeringslasten bij migratie van bank, verbetert de

³ Kamerstuk 27 863, nr. 143

⁴ Een IBAN (International Bank Account Number) is een internationaal gestandaardiseerd nummer dat wordt gebruikt om bankrekeningen te identificeren bij internationale betalingen. Ieder bankrekeningnummer is uniek per bank.

herkenbaarheid van het Rijk, verhoogt de flexibiliteit en vermindert afhankelijkheid. Momenteel ontvangt het Rijk nieuwe IBAN-nummers bij een overstap naar een andere huisbank. Het gevolg is een lange doorlooptijd van de implementatie en een beperking van de herkenbaarheid van IBAN-nummers van de overheid. Voor burgers en bedrijven kan dit zorgen voor een verhoogd risico op fouten en fraude. Momenteel werkt het Agentschap aan een onderzoek naar de verschillende mogelijkheden voor de RijksIBAN. Indien dit onderzoek een positief resultaat oplevert zal ik de RijksIBAN verder uitwerken.

Herzien perceelverdeling

Momenteel werkt het Ministerie van Financiën aan een analyse van de perceelverdeling waarin het betalingsverkeer van het Rijk aanbesteed wordt. Het doel van dit onderzoek is om eventuele knelpunten in beeld te brengen.

Ik vind het wenselijk om een meer productgestuurde inrichting van het betalingsverkeer van het Rijk na te streven, conform de aanbeveling uit de periodieke rapportage. Een indeling zoals deze biedt marktpartijen meer ruimte om zich te specialiseren en heeft een betere prijs-kwaliteit-verhouding als doel. Ik streef ernaar om na het afronden van het onderzoek naar de perceelverdeling in gesprek te treden met de departementen en diensten voor wie het Ministerie van Financiën de dienstverlening inkoopt.

Vereenvoudigen eisen en wensen

Zoals eerder aangekondigd ben ik namens het kabinet voornemens om te onderzoeken hoe toetredingsbarrières voor deelnemers verminderd kunnen worden. Uit de periodieke rapportage is namelijk gebleken dat eisen en wensen een barrière kunnen zijn voor marktpartijen om mee te dingen bij aanbestedingen. Ik neem mij voor om de eisen en wensen die gelden bij de aanbestedingen van het betalingsverkeer van het Rijk kritisch door te lichten voor het effect op doeltreffendheid en doelmatigheid.

Vervolgstappen

De beleidsvoornemens die voortkomen uit de periodieke rapportage hebben verschillende doorlooptijden. Ik zal uw Kamer nader informeren over de voortgang van de diverse te starten en lopende trajecten. Ik neem mij voor om de wijzigingen conform bestaande afspraken af te stemmen met betrokken departementen, deelnemers aan schatkistbankieren en de departementen en diensten voor wie het Ministerie van Financiën betaaldienstverlening inkoopt.

De Minister van Financiën,
E. Heinen